

Wólka Konopna

[Statut sołectwa](#) (pobierz)

Sołtys: **Maria Chromińska**

Rada Sołecka:

1. **Sławomir Dziewulski**
2. **Monika Krasuska**
3. **Joanna Krasuska**
4. **Ewa Śledź**
5. **Marek Krasuski**

Wólka Konopna – [wieś](#) w [Polsce](#) położona w [województwie lubelskim](#), w [powiecie łukowskim](#), w [gminie Trzebieszów](#).

STOWARZYSZENIA:

- [KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH](#)

Do [1927](#) roku istniała [gmina Krasusy](#), której Wólka Konopna była siedzibą. [W latach 1975?1998](#) miejscowość administracyjnie należała do [województwa siedleckiego](#).

System [TERYT](#) wyróżnia następujące integralne części miejscowości: Zabiałcze-Kolonia^[2].

Wierni [Kościoła rzymskokatolickiego](#) należą do parafii [Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski w Zembrach](#).

Historia

„Obowiązkiem naszym jest uchronić od zapomnienia dzieje rodów naszej szlachty zagrodowej, tych rodów rycerskich, które przez tyle wieków stanowiły siłę obronną i chlubę narodu polskiego. Nie wolno nam zapominać i przechodzić obojętnie obok grobów dziadów i pradziadów

naszych, którzy swe życie złożyli w walkach o byt i wolność Polski” (WŁ.Pulnarowicz)

*”Krasusze, albo Krasuse, okolica szlachecka, powiat łukowski, gmina Krasusze, parafia [Trzebieszów](#). W obrębie jej leżą wsie: Krasuse [Gołowierzchy](#), Krasuse [Łęcznowola](#), Krasuse Mikłusze, Krasuse [Smolanka](#), Krasuse **Wólka Konopczana** (tak jest w oryginale -przyp. S. Zalewski), Krasuse [Zaolszynie](#), Krasuse [Zembry](#). Wspólna ogólna nazwa: Krasuse (Krasusze), zatrzymana jeszcze w spisie wsi z 1827 roku, dziś wyszła z użycia, a utrzymała się tylko w nazwie gminy mającej ten sam obszar co dawna okolica szlachecka. Znaleźliśmy też w księgach Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego [folwark](#) Krasuse [Łęcznowola](#) z wsią Łęcznowola rozległy móg 276. Wieś Łęcznowola osad 13, z gruntem móg 54. Gmina Krasusze albo Krasuse graniczy z gminami: [Jakusze](#), [Celiny](#), i [Trzebieszów](#), ma 2010 mieszkańców, rozległa 8082 móg, sąd gminny okręg III Trzebieszów o siedem i pół wiorsty, urząd gminy w **Wólce Konopnej** o 12 i pół wiorsty od Łukowa, a 22 i pół wiorsty od [Siedlec](#) odległy, stacja pocztowa [Łuków](#). W skład gminy wchodzi: [Gołowierzchy](#), **Konopna Wólka**, Łęcznowola (tak w oryginale), Mikłusze (tak w oryginale), [Smolanka](#), [Zaolszynie](#) i [Zembry](#). W 1827 roku wsie te miały 228 domów i 1261 mieszkańców.*

(Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, tom IV, str. 647)

Wydany w 1418 r., przez biskupa krakowskiego Wojciecha Jastrzębca, akt erekcyjny parafii [Zbuczyn](#) wymienia wieś **Krasusze** jako zamieszkaną przez czterech chłopów, zaś w roku 1564 mieszkało tam dwadzieścia pięć rodzin szlacheckich w sześciu wioskach o tej samej nazwie.

Cytowany powyżej Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego wydany został w Warszawie w 1880 roku nakładem Filipa Sulimierskiego i Władysława Walewskiego. Zawiera więc dane nie późniejsze, niż z końca lat siedemdziesiątych XIX w. Zawarte w słowniku wcześniejsze dane pochodzą ze spisu wsi dokonanego w 1827 roku.

Jeszcze na początku XIX w. używano dla całej okolicy nazwy [Krasuse](#). Był to [zaścianek](#) (okolica [szlachecka](#), jak się wówczas mówiło), w skład którego wchodziły osady: Zembry, Mikłusze (obecnie Mikłusy), **Wólka Konopczana** (w latach 70. XIX w. nazywana już **Wólką Konopną**), Zaolszynie, Łęcznowola (Łęcznowola), Gołowierzchy, Smolanka. Centralne położenie w zaścianku miała niewątpliwie **Wólka Konopna**. Z tego też zapewne powodu **została w 1875 roku siedzibą gminy, noszącej nazwę Krasuse**. Gmina została zniesiona w 1927 roku. Akta gminy Krasusy znajdują się w [Państwowym Archiwum](#) w Siedlcach pod nazwą „Akta gminy Krasusy powiat Łuków”, Nr zespołu 236/0. Akta obejmują lata 1875-1933 i zawierają 107 jednostek archiwalnych, wszystkie opracowane.

Dz.U. 1927 nr 31 poz. 281 Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 14 marca 1927 r. o zniesieniu gmin wiejskich Krasusy, Jakusze i Skrzyszew oraz o zmianie granic gmin na terenie powiatu łukowskiego w województwie lubelskim: par.1. Gminę wiejską Krasusy w powiecie łukowskim, województwie lubelskim, znosi się. Należące do zniesionej gminy miejscowości: wsie Gołowierzchy, Łęcznowolę, Smolanę, Wólkę Konopną oraz kolonję Smolanę włącza się do gminy Celiny, zaś wsie: Mikłusy, Zembry i Zaolszynie do gminy Trzebieszów w tymże powiecie i województwie. (...). Par. 8. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1927 roku. Minister Spraw Wewnętrznych: Sławoj Składkowski [Rozporządzenie MSW](#)

Mieszkańcy **Wólki Konopnej** znają [legendę](#) o pochodzeniu nazwy Krasusy. Mówi ona o jakimś królu, który wyprawił się na [Jaćwingów](#) i w czasie walk, gdy znalazł się w niebezpieczeństwie, został wyratowany przez swego giermka o imieniu Kraska, który broniąc króla, stracił nogę. Po zwycięskiej bitwie król nadał wiernemu giermkowi znaczny obszar ziemi oraz obdarował go odlaną złotą nogą.

Jeśli założyć, że w legendzie tej przetrwał jakiś fakt historyczny, to może tutaj chodzić o krwawą bitwę, jaką stoczył pod Łukowem z Jaćwingami w 1264 roku Bolesław Wstydlivy. Historycy do dzisiaj

nie mogą ustalić dokładnego miejsca tej bitwy, ale wiele wskazuje na to, że bitwę tę stoczono na terenie leżącym pomiędzy dzisiejszą Smolanką i Wólką Konopną. Wśród ówczesnych puszczańskich mokradeł był to jedyny w tej okolicy bardziej wyniosły i suchy teren nadający się do stoczenia bitwy. Po zwycięskiej bitwie woje Bolesława w pościgu za pokonanymi zapuścili się pod dzisiejsze Mordy, gdzie wycięto w pień resztki jaćwieskich niedobitków (stąd późniejsza nazwa Mordy), a niedaleko tego miejsca odpoczywali strudzeni po krwawym boju, opatrując rannych i obmywając zakrwawione czoła (Czołomyje). Onże Kraska nadał swojej posiadłości nazwę Krasusze, zaś złotą nogę przyjął jako [herb](#) szlachecki Złotogoleńczyk (Nowina). Herb ten wymieniany jest w herbarzu Bartosza Paprockiego *Herby rycerstwa polskiego* z 1584 r., jako jeden z najstarszych herbów polskich, znany już za panowania [Leszka Białego](#). „(...) ma być ucho kotłowe białe w polu błękitnym, miecz w pośrodku otłuczony, na koronie w hełmie noga zbrojna”. (Bartosz Paprocki, *Herby*, s. 306).

Wśród herbownych wymienieni są [Krasuscy](#) z [lukowskiego powiatu](#).

Rzecz ciekawa, że miejsce pomiędzy Smolanką i Wólką Konopną było także terenem innej bitwy, już w czasach nowszych, bo w okresie powstania styczniowego.

„9 lutego 1864 roku połączone oddziały konne P. Landowskiego i J. Lenieckiego /prawdopodobnie ponad 100 powstańców/ zostały pod Wólką Konopną zaatakowane przez przeważające siły carskich ułanów i kozaków. Kawaleria powstańcza przez jakiś czas broniła się skutecznie, jednak wobec przewagi nieprzyjaciela musiała opuścić plac boju, tracąc 30 zabitych i rannych, oraz 2 wziętych do niewoli. Ponadto powstańcy stracili broń i 8 koni. (...) Część jazdy uszła na północ, w stronę Zdan, Modrzewia i Radzikowa. Większość oddziału skierowała się natomiast na południe, zatrzymując się w Smolance. Tutaj 10 lutego, powstańcy ponownie zostali zaatakowani przez wojska carskie i zmuszeni do ucieczki, tracąc 2 poległych, 10 sztucerów i 3 konie. Do niewoli dostał się P. Landowski /pod Wólką Konopną lub Smolanką/.

(Jerzy Strychalski, „Powstanie Styczniowe 1863-1865. Bitwy i potyczki na terenie województwa siedleckiego”)

Rejestr Pomiarowy sporządzony przez mierniczego przysięgłego Tadeusza Chrupka w 1937 roku podaje, że grunty wsi **Wólka Konopna** liczyły 511,2 ha. Należały one do 117 właścicieli lub ich spadkobierców. Wśród nich największą ilość gruntów posiadali: spadkobiercy Mateusza Chromińskiego 23,9 ha, Baltazar i Marianna Wysokińscy 18,0 ha, Marianna i Jan Krasuscy 16,1 ha, Roman i Feliksa Krasuscy 15,8 ha, Waclaw i Marianna brat i siostra Karwowscy 14,6 ha, spadkobiercy Andrzeja Krasuskiego 14,4 ha. Wieś posiadała także grunty użyteczności publicznej o łącznej powierzchni 4,9 ha, takie jak boisko sportowe, miejsce na moczenie lnu, kopalnia gliny, kopalnia piasku i plac pod szkołą.

Obecnie granica między [województwem lubelskim](#), do którego należy **Wólka Konopna**, a [województwem mazowieckim](#) przebiega około 200 m w kierunku północno-zachodnim od skraju wsi, przecinając drogę pomiędzy Łęcznowolą a Wólką Konopną. **Wólka Konopna** należy do **parafii [Zembry](#)**, ale posiada własną kaplicę (jest to już druga kaplica wybudowana w tej wsi staraniem mieszkańców). O tym, że **Wólka Konopna stanowiła główną osadę zaścianka szlacheckiego Krasuse** świadczyć może fakt, że jeszcze do lat pięćdziesiątych XX w. najwięcej mieszkańców noszących [nazwisko Krasuski](#) zamieszkiwało właśnie w **Wólce Konopnej**. Do dzisiaj jeśli spotyka się osoby noszące nazwisko [Krasuski](#), niezależnie od tego gdzie zamieszkują, można założyć z bardzo dużym prawdopodobieństwem, że ich rodowód wywodzi się z okolic dawnej gminy Krasuse, lub obecnej gminy [Trzebieszów](#).

Budynek Szkoły Podstawowej w Wólce Konopnej położony na wschodnim skraju wsi i otoczony pięknymi lipami został wybudowany na przełomie lat czterdziestych i pięćdziesiątych XX w. w

przeważającej mierze dzięki społecznej pracy mieszkańców wsi i oddany do użytku 1 września 1951 r. Na czele Społecznego Komitetu Budowy Szkoły stał **Eugeniusz Zalewski**, który położył bardzo duże zasługi dla tego przedsięwzięcia. Poprzednio, tj. do 1951 roku **Szkoła Podstawowa w Wólce Konopnej** mieściła się w starym, drewnianym budynku, położonym na zachodnim skraju wsi, przy drodze do wsi [Dziewule](#). Wcześniej budynek ten był siedzibą Urzędu Gminy Krasusy. Budynek „starej szkoły” został zaadaptowany na siedzibę Gromadzkiej Rady Narodowej, a w latach siedemdziesiątych poprzedniego wieku rozebrany. Mniej więcej w tym samym miejscu, nieco bliżej drogi, pobudowano zlewnię mleka.

Przypisy

- [Bank Danych Lokalnych](#)

[Krajowy Rejestr Urzędowego Podziału Terytorialnego Kraju](#). Główny Urząd Statystyczny. [dostęp 2016-01-18].